

ישורון

מאסף תורני

משא ומתן בהלכה
חידושי תורה, מחשבה
מגדולי דורנו וחובשי בית המדרש
ומאוצרות חכמי ישראל לדורותיהם

יר"ל ע"י

מכון "ישורון"

ניו יורק - ירושלים

תוכן הענינים

אור הגנוז

טו	הרב שלמה גינצלר	תשובת הגאונים מכ"י - שיעור האמה
כג	ר' אברהם ליפשיץ	שינויי נוסח במשנה תורה לאור הגניזה
מט	הרב אהרן אייזנבך	פירוש התפלות השלם לרוקח
עא	הרב שלמה גאטעסמאן	הל' פסח - ספר מנהג קדום
פד	ר' עזרא שבט	פירוש "המפרש" להרמב"ם כת"י
פט	רבי יהודה מינץ זצ"ל (מהר"י מינץ)	תשובה בענין בוררים בזבל"א
צג	הרב שלמה מתתיהו לוונטהל	ספר "מנחת יהודה" על תנ"ך
קז	רבי משה יצחק - אב"ד פוניבז' זצ"ל	חידושים על מס' ברכות
קכא	רבי נפתלי צבי יהודה ברלין זצ"ל	באיסור חלב דאחוריים
קכח	רבי שמחה סאלאווייציק זצ"ל	חידושים על מס' בבא מציעא
קלה	רבי משה פיינשטיין זצ"ל	שו"ת בענין רבית

שפתי ישנים

		קונטרס "חזון נחום"
		לזכרו של הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל
		פתח דבר
קלט	המערכת	קוים לדמותו של הגר"נ פרצוביץ זצ"ל
קמא	הרב מאיר שולביץ	לזכרו של מו"ר הג' רבי נחום זצ"ל
רטו	הרב אהרן שרגא לופיאנסקי	
		* * *
		חידושים ושיעורים על הש"ס
רכב		שיעורים למסכת שבת
רסב		שיעורים על עניני שגגות

קטן קורא בתורה ומתרגם, אבל אינו פורס על שמע ואינו עובר לפני התיבה. ואינו נושא את כפיו.

משנה זו סותרת לכאורה את הסוגיא בסוכה שהבאנו לעיל לפיה יש מציאות של קטן היודע לפרוש כפיו,³¹ ובפשטות משמע שאין המדובר על ידיעה פוטנציאלית גרידא אלא שכך הוא נוהג בפועל.³² עלה בידינו כעת שלסוגיא זו בסוכה הקובעת שקטן הנושא כפיו חולקין לו תרומה בבית הגרנות יש סתירה משתי חזיתות. הסתירה מיבמות ממנה משמע שכל קטן אינו חולק בבית הגרנות, והסתירה ממגילה שמפורש בה שקטן כלל אינו נושא כפיו.³³

פתרונו של רש"י כורך את שתי הקושיות זו בזו:

חולקין לו תרומה בבית הגרנות - ומקמי הכי אין חולקין לו בגורן, אבל משגרין לו לביתו אם יודע לשומרה בטהרה, דהכי תניא בגמרא דנו שאין על האנוסה ביבמות (צט, ב): עשרה אין חולקין להם תרומה בבית הגרנות: חרש שוטה וקטן כו', וכולן משגרין להם לבתיהם, בבית הגרנות אין חולקין להם - שבזיון תרומה הוא, שאין כל רואיו יודעים בו שהוא בקי לשומרה, אבל לביתן משגרין להם הבקיאים ומכירין בהם, ומשיודע לפרוס כפיו ופורס בצבור - הכל יודעים שהביא שתי שערות, שאין קטן פורס כפיו, כדאמרינן במגילה (כו, א), הלכך חולקין לו.

תורף התירוץ מצוי בסוף דבריו: 'ומשיודע לפרוס כפיו ופורס בצבור הכל יודעים שהביא שתי שערות שאין קטן פורס כפיו'. יסוד הכל אם כן מצוי במשנתנו במגילה: 'שאיין קטן פורס כפיו', שרש"י מפרשה בדווקא - כל קטן. מכאן שמה שהובא בגמרא סוכה שמשוידע לפרוס כפיו חולקין לו תרומה בגורן, מקבל פרשנות מחודשת, דהיינו שכיוון שפורס כפיו כציבור הכל יודעים שהביא שתי שערות וגדול הוא, ולכן חולקין לו.³⁴ לפי פרשנות זו יוצא שכשם שכל קטן לא פורס כפיו כך גם לא חולקים לו תרומה, ונתיישבה אם כן גם המובאה ביבמות (התוספתא בתרומות) ממנה עלה שלכל קטן אין חולקין.

תוס' (שם, ד"ה היודע לפרוס כפיו) מיאנו ביישוב זה:

.. ולא משמע הכי אלא בקטן ממש איירי דומיא דהיודע לדבר אביו מלמדו תורה והיודע לשחוט וכן כולהו אחריני והא דאמר בנושאין על האנוסה (יבמות דף צט: ושם) דאין חולקין תרומה לקטן בבית הגרנות היינו כשאנו יודע לישא את כפיו

31 כמובן שסתירה זו היא רק לפי הנוסח 'כפיו' ולא לפי הנוסח שבתוספתא 'חוקו', או 'חיקר', אלא שכאמור בגמרא הנוסח 'כפיו', ולאור זאת דיוני הראשונים, וראה להלן.

32 וראה להלן שהרמב"ן דווקא קיבל אפשרות זו, שהמדובר על ידיעה גרידא.

33 סוגיא נוספת ממנה עולה קושיא נוספת היא זו בחולין (כד ע"ב): 'ת"ר: נתמלא זקנו, ראוי ליעשות שליח ציבור ולירד לפני התיבה ולישא את כפיו'. מכאן עולה לכאורה שאף גדול שהביא שתי שערות לא ישא כפיו עד שיתמלא זקנו, וראה שם בתוס', ונראה שכמותה פסק הרמב"ם (תפילה טו:ד), מכל מקום לצורך הכיורו כאן לא נרחיב בסוגיא זו.

34 ובריטב"א (על הסוגיא בסוכה) הביא, שאף הראב"ד סובר כרש"י.

לשמור תפילין
שמע. תורה מאי
קב. קריאת שמע
הרות, לשמור את
יקו טמא, ברשות
בבית הגרנות.

גמקד בדין שכיוון
ירן. התמיהה אם
הי העילה לתיקון

יש בו דעת לישא
נו יודע וכו'

מות, י' (ח):

מטום ואנדרוגינוס
ותנין להן תרומה

(ג):

רש, שוטה, וקטן,
שה שאינה הוגנת
הוגנת לו. בשלמא

דא סוכה) לחברתה
ל קטן אין חולקין
שון התוספתא, או
אך נקדים ונציע
מות. המדובר הוא